

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Štev. 215.

V Ljubljani, v torek, 22. septembra 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza Italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Efficaci azioni dell'aviazione dell'Asse

Spezzonamento delle formazioni inglesi nelle retrovie del fronte egiziano

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 21 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 847:

Nella giornata di ieri l'aviazione dell'Asse ha continuato con successo azioni di spezzonamento e mitragliamento su formazioni di automezzi nemici nelle retrovie del fronte egiziano. Numerosi autocarri venivano incendiati.

In duelli aerei cacciatori germanici abbattavano quattro apparecchi avversari.

Velivoli britannici hanno bombardato Tobruk.

Raffiche di mitragliatrici sparate da aerei nemici e qualche bomba su alcuni centri abitati della provincia di Agrigento non hanno causato vittime.

Uspešni nastopi Osnega letalstva

Angleška zbirališča v zaledju egiptskega bojišča razgnana

Uradno vojno poročilo št. 847 pravi:

Včeraj je Osno letalstvo z uspehom nadaljevalo razganjanje in obstrlejevanje sovražnih oklepnišil v zaledju egiptovskega bojišča: številni avtomobili so bili zažgani.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih sestrelili štiri nasprotna stroje.

Angleška letala so bombardirala Tobruk.

Izstrelki strojnje iz sovražnih letal in nekaj bomb na nekaj naseljenih središč v pokrajini Agrigento niso povzročili nobene žrtve.

Nemške čete so osvojile Terek in Vladimirovsk

Krvavi poulični boji v Stalingradu — Sovjetski napadi povsod zavrtni — Hude angleške letalske izgube

Hitlerjev glavni stan, 22. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Potem ko je bilo premagano težavno in z minami posejano ozemlje ob reki Terek, sta bili v naskoku zavzeti važni mesti Terek in Vladimirovsk, ki so ju Sovjeti žilavo branili.

V posameznih mestnih delih Stalingrada, ki ga skušajo Sovjeti z dovažanjem novih sil obupno držati, še potekajo srditi poulični boji. Ponovni razbremenilni napadi proti važni postojanki severno od mesta so s hudimi izgubami za Sovjete propadli.

Pri Saratovu je letalstvo zažgalo pristanišče petrolejskih ladij na Volgi.

Severozahodno od Voroneža so zopet spodleteli sovjetski napadi.

Tudi jugozahodno od Ilmenskega in južno od Ladoškega jezera so bili s težkimi krvavimi izgubami razbiti ponovni sovjetski napadi z osredotočenim ognjem vseh vrst orožja. Na Ladoškem jezeru je letalstvo potopilo eno tovrstno ladjo, neko nadaljno ladjo in eno stražno ladjo pa je zažgalo.

Nemška bojna letala so včeraj v zalivu Dvine pri Arhanželsku kljub zelo slabemu vremenu napadla ostanke angleško-ameriške skupine ladij. Tri trgovske ladje so bile večkrat zadete.

V Severni Afriki so skupine nemškega letalstva napadle angleške sile na bojišču pri El Alameinu in na jugozahodnem področju. V letalskih bojih so bili sestreljeni 4 angleški lovci.

Med 9. in 20. septembrom je angleško letalstvo izgubilo 189 letal, od tega 46 nad Sredozemljem in v Severni Afriki. V istem času je šlo v izgubo v boju proti Angliji 22 nemških letal.

V bojih pri Stalingradu je neka pomorjanska zahodnopruska motorizirana pehotna divizija v uspešni obrambi pred močnimi sovjetskimi razbremenilnimi napadi v enem dnevu uničila 129 sovjetskih oklepnikov.

Berlin, 22. septembra. s. Glede spopadov pri Tereku in pred Stalingradom so se izvedele še naslednje podrobnosti: pri Tereku se je

nemški napad začel 20. septembra. Oklepni oddelki so po peturnem boju z naskokom zavzeli Vladimirovsk, ki leži vzhodno od reke Terek, ki pa je važno zaradi nadaljevanja bojev in ker leži na železniški zvezi Majski—Ordžonikidze. Navzlic močnemu nasprotnikovemu odporu, vključno položnim minam in močnim krajevnim oviram je nemška pehota z naglim napadom zavzela močno utrjene sovjetske postojanke. Samo na enem odseku je neka divizija pobrala čez tisoč min. Po vdoru v te postojanke in po prehodu skozi močvirnat pas so se nemške čete obrnile proti jugu in z naskokom zavzele mesto Terek na vzhodnem bregu istoimenske reke. Pri Stalingradu so nemške čete vključno s ruskimu odporu pridobile novo ozemlje. Prodrle so skozi devetsto metrov široko minsko polje. Tehnične čete so v šest in tridesetih urah pobrale 1504 mine, da so s tem odprle pot pehoti in oklepni oddelkom. Bojna letala so usmerila svoje napade na sovjetske utrdbe in odprna gnezda. Enajst topov so nemški strmoglavci prisilili k molku, druga letala pa so se vrgla na postojanke severno od mesta. Devetnaest boljševiških letal je bilo zbitih, več drugih pa je uničilo protiletalsko topništvo. Nemci so izgubili dve letali.

Berlin, 22. septembra. s. V tukašnjih vojaških krogih pravijo, da je britanski poskus, da bi v zadnjih dneh vsemu svetu dopovedali, da imajo nemške vojske silovite izgube pri svojem napredovanju na južnem odseku ruskega bojišča, očiten namen privrati svojo javnost na to, da bodo objavljene tudi silno težke boljševiške izgube. V kolikor se to tiče bitke za Stalingrad, podčrta to v nemških krogih, da se silni napad nemških čet na notranost mesta nadaljuje z načrtnim zavzemanjem hiše za hišo.

Nemški tisk o veliki zmagi v Ledenem morju

Berlin, 22. septembra. s. Ves včerajšnji nemški tisk se obširno bavi z veliko zmago nad veliko skupino oklepnišil in ameriških ladij v Ledenem morju. Potopitev 57 ladij s skupno 370.000 tonami, o kateri govorijo izredni vojni poročili v soboto in nedeljo piše list »Börsenzeitung«, je udarec za nemške nasprotnike, ki ga velja posebej poudariti. List nato spominja bralce na vsa štiri vojna poročila, ki jih je ta mesec objavilo nemško vrhovno poveljstvo in ki govorijo o potapljanju angleškega in ameriškega ladjevja. Dodaja, da je minister Knox prav govoril, ko je dejal, da so podmornice za zveznike največja nevarnost.

List »DAZ« pa posebej poudarja, da so ta poročila napravila zelo slab vtis v Rusiji, ki je po pisanju sovjetskih listov samih v velikih težavah.

Sovražniki nemškega naroda že dolgo pripravljajo temne načrte s sodelovanjem Judov in boljševikov — piše »Nachtausgabe« — da bi po zavezniški zmagi raznarodili vse nemške otroke od drugega pa do šestega leta. Na te načrte pa odgovarjajo nem. oborožene sile z junaštvom in neukrotljivo voljo. Udarec, ki jih dobivajo nemški nasprotniki na morju, na kopnem in v zraku,

Obrambno bojišče, ki so si ga Nemci uredili severno od Stalingrada po stalno odbija srdite sovjetske olajševalne napade, ki imajo namen pomagati vojski, ki brani Stalingrad. Premoč nemškega letalstva nad Stalingradom je vedno očitnejša. Posebne poudarka pa so vredni napadi nemških čet na bojišču pri Tereku, kjer je padlo v nemške roke neko mesto istega imena, nakar je bilo v naglem naskoku zavzeto tudi mesto Vladimirovsk, čeravno so Sovjeti oba kraja trmasto branili. Ta dogodek pomeni očitno izboljšanje nemških postojank tudi na južnem odseku ruskega bojišča. Za ta odsek se v nemških merodajnih krogih tudi najbolj zanimajo.

Italijanski vladar odlikoval japonska admirala

Tokio, 22. septembra. s. Včeraj je italijanski poslanik obiskal mornariško ministrstvo ter ministru admiralu Simabji in načelniku glavnega stana admiralu Naganu izročil odlikovanje Sv. Mavricija in Lazarja, ki ga jima je podelil italijanski vladar v priznanje krasnih uspehov, doseženih v sedanjih vojni po japonski mornarici. Pri slovesnosti so bili tudi kraljevi vojaški in mornariški odposlanci.

Hitler odlikoval italijanskega generala

Operacijski odsek, 22. septembra. s. Posebni dopisnik agencije Stefani v Severni Afriki je sporočil, da je Hitler odlikoval generala Piatti del Pozza z redom nemškega orla z meči.

Lepi sprejemi milanskega vlaka

Bolzano, 22. septembra. s. Vlak »APE«, ki vozi bojevnikom na vzhodnem bojišču darila milanskega fašija in na katerem se pelje tudi tajnik stranke, je včeraj jutraj došel v Bolzano. Na postaji se je zbrala velika množica črnih srajc, bojevnikov in sorodnikov bojevnikov: prišli so tudi oblastniki, prefekt z zveznim tajnikom ter zveznim ravnateljem, da bi pozdravili eksc. Vidussonia in se pridružili duhovni pobudi črnih srajc prvega fašija.

Po kratkem odmoru je vlak vozil naprej proti Brennerju. Na vseh glavnih postajah so prišli fašistični oddelki pozdraviti tajnika stranke, ki so ga spremljali člani narodnega ravnateljstva Ippolito in Deste ter milanski župan. Zvezni tajnik Bolzana je potoval z njimi do meje. Na Brennerju, kjer sta ga pričakovala

župan in tajnik fašijev Isarške doline, je tajnik stranke stopil z vlaka. Pri sprejemu je bil tudi Visoki komisar za izvršitev italijansko-nemškega dogovora. Esc. Vidussoni je nato pregledal oddelek podčastnikov nemške carine in sprejel pozdrav odposlanstva nacionalne socialistične stranke, ki je ravno pripotovalo iz Münchna in Innsbrucka. Na nemški pozdrav je tajnik stranke odgovoril z vzvišenimi besedami. Nato si je ogledal organizacijo brennerskega fašija in postaja za pomoč oboroženim silam. Potem ko se je tovariško pomenil s fašisti in liktorskimi mladci, ki so vsi navdušeno vzklicali Duceju ter tajnika stranke naprosili, naj ponese hrabrim italijanskim bojevnikom pozdrave domovine, je eksc. Vidussoni nadaljeval pot proti Innsbrucku.

»Japonska ne bo odnehala prej, dokler nasprotnik ne bo uničen«

Japonska izjava o bojih in položaju na Salomonskem otočju

Tokio, 22. septembra. s. Govornik mornariškega ministrstva kapitan Haraide je govoril pred trideset tisočglavo množico in povedal, da Japonska ne bo odnehala prej, dokler ne bo sovražnik uničen. Glede bitke pri Salomonskem otočju je govornik rekel, da je ameriška mornarica na tem otočju izkrcala okrog deset tisoč mož, ki so pa odslej prepušeni samim sebi, brez živil in brez okrepitev kot žrtve Rooseveltove politične igre. Ameriški vojski so sedaj že skoraj vsi ubiti ali pa ujeti. Združene države so morale priznati točnost japonskih uradnih poročil, ki se nanašajo na pomorske bitke v Tihem Oceanu, nasprotno pa severnoameriška javnost že začne vedno bolj dvomiti v resničnost poročil, ki jih izdaja Washington.

Rim, 22. septembra. s. »New York Times« se pritožuje, da oblasti drugih držav izdajajo zelo

klavna poročila, ki ne dajo prav nobenih podatkov glede prizorišč voine, posebno pa ne glede spopadov na Tihem oceanu. Združene države, piše list, ponavljajo danes iste napake, kakor jih je svoj čas zagrešila Velika Britanija. To pa izvira iz dejstva, da so pristojni organi za dajanje informacij tisku vojaške oblasti, ki preveč budno skrbje in pazijo nad koristimi obrambe. Sele imenovanje Elemeria Dawisa za načelnika vojaškega informacijskega urada v USA je do neke mere to stanje spremenilo. Toda prebivalstvo zahteva, da ga objektivno in izčrpno seznanjajo z uspehi in poroki. Zato odklanja poročila, ki jih dajejo glede voine v neke vrste obrokih. Vse to vzbuja vtis, da informacijski urad Združenih držav opravlja ogromno delo, v resnici pa ne da od sebe nič.

Gandhi želi obiskati Japonsko

Rad bi se z japonskimi državniki pogovoril o boju za indijsko neodvisnost

Rim, 2. sept. s. V pismu, naslovljenem na Japonsko, katero objavlja vse japonsko časopisje, izraža Gandhi živo željo, da bi mogel obiskati Japonsko in osebno govoriti s prvaki države, katerim bi imel zares veliko povedati. V pismu Gandhi dalje obžaluje, da trenutno ni svoboden, da bi mogel izvršiti svojo nalogo in organizirati odpor proti britanskemu imperializmu. Dalje pravi tudi Gandhi, da ne dvomi, da Japonska resnično želi Indiji neodvisnost in da se bo izognila napadu nanjo v primeru, ko bi Anglija dala Indiji svojo domačo vladno toliko bolj, ker so japonski nameni z Indijo precej drugačni kakor pa nameni britanskega imperializma. Nato Gandhi podaja osnove svojega gibanja pripraviti Indijo z borbo proti pohlepu militaristov in imperialistov Vel. Britanije. Pismo, ki ga je Gandhi dal prenesti na Japonsko po nekem budističnem japonskem svečeniku Amasakiju, je bilo napisano 26. julija, tedaj, ko je Gandhi bival v Vardi. Na to pismo odgovarja »Niči Niči« in poudarja, da je Gandhi prav razumel japonske čete in zato list pozivlje Indijce, naj tudi oni pravilno razumejo, da se Japonska bori le proti angleško-ameriški imperializmu. Dnevnik zaklju-

čuje z zatrdilom, da čeprav ima Japonska boljše orožje za dosego svobode, je vendar pripravljena, da Gandhiju prepusti mesto razsodnika v tem vprašanju.

Izkrcevalne vaje na Angleškem — za domačo porabo

Rim, 22. sept. s. Zaradi izostanka drugega bojišča so poskušali Angleži potolažiti krvave srece svojega sovjetskega prijatelja s tem, da so mu priredili predstavo z navidežno invazijo. Te vrste manevri so bili v New Castleju ob navzočnosti šest častnikov ruske mornarice, ki bivajo v Angliji kot zvezni častniki. Invazijske čete so bile sestavljene iz divizije planincev, ki so se izkrcali na različnih točkah Tyne po bombardiranju, ki ga je izvedlo določeno število letal. Prebivalci teh krajev, ki jih je ropot in treskanje eksplozij sprva tako zmedlo, da so bili vsi zbegani, so pozneje spoznali, da gre le za navadne vaje. Planinci so napadli ladjedelnice, njih uničili (tako pišejo angleški listi), potem premagali krajevno gardo in druge branilce kraja

Vesti 22. septembra

Angleži priznavajo v svojem uradnem poročilu, da so imeli pretekli teden večje izgube letal na raznih vojnih področjih, kakor pa osno letalstvo. V poročilu pravijo Angleži, da so izgubili 80 letal, dočim je izgubilo osno letalstvo samo 23 letal.

Iz Ankare poročajo, da je egiptski kralj Faruk nenadno obolel. V številnih komentarjih ne izključujejo možnosti, da gre za bolezen zaradi angleških političnih metod, ki so bile uporabljene že večkrat med sedanjo vojno. Faruk ni priljubljen pri Angležih, saj mu je angleški veleposlanik vsilil Nahas pašo za predsednika vlade z grožnjo, da ga odvede na otok Ciper, če bi odklonil Nahas pašo.

Bolgarski ministrski svet je sklenil zaseči vso žetev riž, ki bo po pokritju potreb oboroženih sil porazdeljena med civilno prebivalstvo.

Nove omejitve v Združenih državah

Buenos Aires, 22. septembra. s. Iz Washingtona poročajo, da je odbor za vojno izdelavo v Združenih državah sklenil do skrajne mere omejiti število tovarn za civilne predmete, ki poslej ne bodo mogle več delovati brez posebnega pooblastila. Tako so skrčili število kolezarskih tovarn na dve.

Poročajo tudi, da je narodni komisar za gumi Jefferson napovedal, da bodo najbrž uvedli popolno omejitev porabe bencina v vseh Združenih državah že ta mesec. Verjetno bodo odredili zaplenbo vseh pnevmatik, ki jih imajo zasebniki.

ter zasedli mesto. Sovjetski častniki so prisostvovali manevrom v civilni obleki v družbi britanskih častnikov na različnih točkah področja, kjer se je bitka odigravala. V angleških listih so častniki izjavili, da so silno vznemirjeni nad duhom in moralno moč, ki so sodelovali pri vajah. Po polomu pri Dieppu in po žalostnem napadu na Tobruk, naj bi bil ta invazijski poskus pri Tyne tolažba za Angleže in pomirjevalna injekcija za branilce Stalingrada.

Včeraj je pričel zasedati medicinski kongres v Innsbrucku na Tirolskem, kjer obravnavajo medicinsko-znanstvena in tehnična vprašanja v zvezi z raznimi vprašanji, ki jih je sprožila vojna.

Na Spodnjem Stajerskem in Gorenjskem je bila izdana naredba o prijavi in oddaji drž. papirjev bivše Jugoslavije in o zamenjavi teh papirjev za 3,5% nemške državne bone. Prijava in oddaja za zamenjavo se nanašata, ne glede na državljanstvo, na vse fizične in pravne osebe, ki so imele 1. septembra lanskega leta bivališče ali sedež v Nemčiji, v Protektoratu, v Alzaciji, Loreni, Luksemburgu ter na Spodnjem Stajerskem in Gorenjskem. Pogoj pa je tudi, da te osebe dokažejo, da so bile lastniki obveznic 15. aprila 1941.

Anglikanski škof v Kalkuti dr. Westcott je zaprosil za dovoljenje, da bi obiskal Gandhija v zaporu. Toda oblasti mu tega dovoljenja niso dale.

Italijansko industrijsko odposlanstvo je v Sofiji sprejel minister Zaharijev. Pri sprejemu v italijanskem poslanstvu so bili navzoči predsednik vlade Filov, več ministrov in generalov, diplomatski predstavniki Nemčije, Spanije, Rumunije in Turčije. Danes pa prideja bolgarski trgovinski minister gostom na čast kosilo.

Veliko protiboljševiško razstavo pripravljajo za prihodnjo nedeljo v Sofiji. V posebnem oddelku bodo s slikami skušali dopovedati ljudem, kakšna usoda bi zadela Bolgarijo, če bi sovjetski režim dobil v kremple tudi Bolgarijo.

600 Madžarov iz Bosne se je vrnilo v domovino ob podpori komisariata za vrnitev Madžarov v tujih deželah. Vse te družine bodo naselili v južnih krajih, ki so se vrnili pod okrilje ljubeče matere domovine.

Po svojem londonskem poslaniku je pri angleški vladi protestirala švedska vlada proti temu, da so britanska letala preletela švedsko ozemlje in v bližnjih vodah zmetala več min. Zaradi tega se je neka stražna ladja že potopila.

Nenehno se nadaljujejo izrazi nezadovoljstva irskega ljudstva z Britanijo in njihovimi zavezniki. Našli so že veliko spopadov med domačimi in ameriški vojski. V Belfastu je bil ubit ameriški vojak, ki je stal na straži pred vojašnico. Oblastem se še ni posrečilo atentatorja dobiti v roke.

Kr. Kvestura je prišla morilca Finka Antona

Morilec je priznal več umorov — Z dežele prihajajo še vedno poročila o komunističnih zločinstvih

Kr. Kvestura v Ljubljani je že dali časa zasledovala skupino sumljivih ljudi, za katere je domnevala, da nosijo orožje. Pred dnevi se je posrečilo izslediti nevarnega 19 letnega fanta v osebi elektromeharika **Finka Ant.** stanujočega v Ljubljani. Policija ga je presenetila v neki mehanični delavnici, kjer je bil fant v službi. Pri aretaciji so našli pri njem samokres. Fant je že priznal več umorov, med temi umor dveh nemških državljanih v Rožni ulici, dalje umor nekega fašista, sodeloval pri napadu na Rotaria v Kolodvorski ulici ter pri umoru pok. Ehrliha. Kakor je bilo že uradno razglašeno, je ta morilec kriv tudi 18 žrtev, ki so padle zaradi njegovih dejanj.

Vsa javnost je bila zadovoljna nad uspehom Kr. Kvesture, da je izsledila tako nevarnega zločinca in prišla tudi njegove sodelavce.

Umori na Vodenicah

Sedaj so prispela poročila o komunističnih zločinih na Vodenicah. Že okrog 15. julija so partizani ugrabili tri Lisčeve — **Lisec Mario** in njeni hčerki **Nežico** in **Mario** iz **Rake**, ki so stanovali in živeli v veliki skromnosti v Dobravi. Partizani so se izgovarjali, da so to storili na željo njihovega sina, oziroma brata.

Ta dan so ustrelili tudi gimnazijskega abiturienta **Nečimerja**, doma iz Broda pri Sv. Križu. Ta je prišel na počitnice k svoji sestri, poročeni v Velčkovi vasi. Pred mučeniško smrtjo so ga pretepali, da ni mogel kreniti z rokami.

Partizani so imeli svoje taborišče na gradu Prežek v gozdu nad Mokrim poljem. Tu je bilo eno glavnih skladišč. Ker je bila prisilna oddaja bogata, saj so morali nekateri posestniki

oddati celo po 8 mernikov pšenice, je to skladišče bogato napolnjeno z žitom, krompirjem in usnjem. Blizu gradu je namreč tudi usnjarna. Drugo taborišče je v bližini Vodenic.

Partizansko ropanje pri Škocijanu

Tudi pri Škocijanu pri Mokronogu so se ljudje prav hitro naveličali partizanske »svobode« in republike. Partizani so v škocijanski okoličnici pobirali od ljudi tudi davek. Davek je izterjevala vaška partizanska zaščita. Prvi mesec so ljudje še darovali, pozneje pa so začeli godrnjati. Na srednjega posestnika je prišlo do 250 lir davka. Kmalu pa so začeli partizani pobirati tudi živila. Meseca julija so v škocijanski okoličnici pobrali nad 3000 jajc, 50 litrov žganja, več kilogramov medu, mnogo prekašenega mesa, kokoši in nad 100 kg masti. Od vaščanov so zahtevali celo dva voznička, da so vse to odpeljali v taborišče. Partizani so oplenili trgovino Konzumnega društva in vzeli tu 50.000 lir, v zamejnih pa dali partizanske bone. V trgovini Globovnik so pobrali vse blago v vrednosti 70.000 lir, prav tako Lovšeto vo trgovino. Naslednji dan so oropali Derjanove in prehranjevalni urad.

Strupeh Anton — žrtev komunističnih zločincev

Znane so sedaj tudi podrobnosti o komunističnem zločinstvu nad 57 letnim bivšim županom Strupehom Antonom iz Slepšeka št. 5 pri Mokronogu. Pokojnik Strupeh je bil daleč na okrog znan poštenjak, ugleden mož, ki mu je prebivalstvo zaupalo večkrat občinske posle in odborniška mesta, kakor pri Mirovni vodni zadrugi, pri Kmečki zvezi in drugih ustanovah. Moč ieklenega značaja in izredno dobrega srca je bil napoti komunističnim zverem. V nedeljo, dne 21. junija so ga komunisti odpeljali z njegovega doma. Dolgo se ni ničesar zvedelo o njem. Komunisti so vedeli, da bi njegova smrt slabo odjeknila med ljudmi, zato so jo prikrivali in lagali. — kakor je bilo to tudi v primeru podžupana Pogajnika in njegove žene v Dev. Mar. v Polju — da ga še niso ubili, da dela nekje pri Klevčevskem gradu itd. To so govorili zlasti zaradi tega, ker so upali doseči s temi lažmi, da bi pok. Strupeh bil nekaka zamenjava za zaprtega Majcna, župana v Mokronogu, očeta zloglasnega komunističnega zločinca Naceta Majcna; toda zvedelo se je popolnoma natančno, da je bil Strupeh ubit takoj prvo noč, t. i. od 21. na 22. junija. Komunisti so hoteli ubiti ne samo pokojnega bivšega župana Strupeha, ampak tudi njegove tri sinove, pa jih k sreči niso našli. Nanje so poskušali atentat že enkrat prej, da jim je spodletelo. Strupehovo hišo so nato komunistični tatovi popolnoma izropali, kar se je dalo so odnesli, del posevkov so razdelili med svoje prišaste, nato pa vse posestvo dali nekemu komunistu iz sosednje vasi, ki se je lansko leto vrnil iz Francije. Pok. Strupeh leži v gozdu pri Škrličevem blizu St. Ruperta, kjer je pokopanih še na desetine drugih poštenih Slovencev.

Strahotni umori, mučenja nešteti Slovencev in Slovencev po brezvestnih komunistih, katerih protinravno in brezbožno zločinsko vodstvo je te umore ukazalo — kličejo v nebo po maščevanju, vzdignili pa so ljudstvo, da se je odločilo tudi samo boriti se proti največjemu uničevalcu našega naroda!

S štaierskega

Prihodnjo nedeljo bo v Mariboru okrogni dan in veliko organizacijsko zborovanje. Prireditve se bo pričela že v soboto popoldne.

V Stobencih pri Mariboru je umrl v visoki starosti 85 let železničar Anton Močivnik.

V Slovenski Bistrici sta se poročila Manfred Glaser in Greti Wagner, oba iz Gradca.

Novi grobovi. V Dobrni pri Celju je umrl 71 letni Franc Zerjav, na Teharjih pri Celju pa 89 letna Jožeta Joštova. V Mariboru so umrli: 81 letni bišni posestnik in mesar Jože Merkl, 55 letni ključavničar Jože Petkovšek in 54 letna zasebnica Jožica Mohorkova. V Zgornjem Radvanju je umrl 70 letni zasebnik Blaž Pečenik.

V Ptujju so se poročili Janez Gigič in Ida Ogrizkova ter Anton Kolarič in Jožeta Inkretova.

Na Pristavi pri Šmarju sta se poročila Leopold Strašek in Matilda Jančeva.

V Hrasniku je umrl 18. septembra 49 letni posestnik in gostilničar Ferdinand Roš, sin dolgoletnega trboveljskega župana Ferd. Roša in brat dr. Frana Roša iz Laškega. Pokojnik zapušča soprogo Stanko iz ugledne Mikušev družine v Gornjem Gradu, tri sinove in dve hčerki. Svojem naše sožalje!

V Vojniku pri Celju je umrla v najlepših letih ugledna gostilničarka Antloga roj. Kaš. Pred časom je vodila gostilno na Arclinu. Bila je družabna in vzorna mati in med ljudstvom priljubljena. Svojem izrekamo ob izgubi naše iskreno sožalje!

Na Frankolovem pri Celju imajo delavci že leto dni mnogo dela v kamnolomih in na cesti, ki jo razširjajo in modernizirajo. Odpravljene bodo vsi ovinki, cesta pa tlakovana. Ker dela skoro vse na cesti, primanjkuje poljskih delavcev, zato pa morajo žene in dekleta podvojiti pridnost pri vseh delih. Sadja je letos izredno mnogo.

V Celju sta obhajala srebrno poroko polk. Emil Majcen in njegova soproga Helena roj. Frič

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

Čeprav so bile Vancejeve besede nekam grozilne, je vendar ljubeznivost, s katero jih je spregovoril, gospo nekoliko pomirila. Začutila je, da je bil nasproti njej dobrohotno, naklonjen, pa naj bi bili tisti podatki v njej kakršni koli.

»Ali Vam bom mar razodel kakšno novost, če Vam povem, da je gospod Pfyfe ponaredil podpis gospoda Benson na nakazilu deset tisoč dolarjev?« jo je vprašal Vance.

Postala je nekam neodločna in je premišljevala, kakšne posledice bi utegnil imeti njen odgovor.

»Ne, nič novega ni to zame. Leander mi je povedal vse.«

»Veste tudi, da je gospoda Benson na dan, ko je za to zvedel, popadla jeza. Tako se je razjezil, če določene povem, da je, preden je plačal nakazilo, zahteval od Pfyfeja, naj podpiše memo in mu da še posebno pismo izjavo.«

Njene oči so kar zažarele od jeze.

»Da, to sem vedela. To se je zgodilo po vsem tistem, kar je Leander storil zanj. Če je bil kdaj na svetu človek, ki bi zaslužil, da bi ga kdo pobil kot psa, potem je bil to prav gotovo Alvin Benson. Bil je podel človek. On, ki se je hlinil, da je Leandrov najboljši prijatelj,

telj, mu ni hotel posoditi tiste vsote, ne da bi imel v rokah pismo potrdilo! Se Vam mar zdi, da je možno govoriti o kakšni aferi? Bilo je to čisto navadno dejanje iz strahopetnosti, nič drugega!«

Bila je silno razburjena. Njena krinka olikanosti in plemenitosti je padla. In še naprej se je pridušala proti Bensonu in se pri tem ni prav nič ozirala na nobeno stvar. Tudi previdna ni bila nič več tako kot prej.

Med takšnimi njenimi izlivi je Vance zmajeval z glavo, kakor da bi hotel izraziti svojo naklonjenost. Ko je bilo njenega besnenja konec, so ji je silno dobrohotno nasmešnil in dejal: »Kljub vsemu bi bilo Bensonu le možno zmajevati, da si je preskrbel pismo potrdilo, če ne bi bil zahteval tudi tvarnega jamstva?«

»Kakšnega jamstva?«

Vance je brž pograbil za spremembo v njenem glasu. Izkoristil je njeno razenost, in ko je videl, da je ta njena

premagati lastni strah, je Vance že na-

daljeval sicer vljudno, a kljub temu odločno:

»Tisto popoldne, preden je bil ubit, je Benson odnesel iz svojega urada na stanovanje modro skatlico, polno draguljev.«

Gospa je zastala sapa. To pa je bilo tudi vse, kar je izdajalo njeno vznemirjenost.

»Bilo je zelo velikodušno od Vaše strani, da ste posodili Pfyfeju svoje dragulje kot jamstvo za njegovo memo!«

Dvignila je obraz, ki je bil pod ilčilom ves blede.

»Jaz da sem posodila svoje dragulje Leandru? Prišezem Vam, da...«

Vance jo je z lahkim gibom roke in hitrim pogledom ustavil. Gospa je spoznala, da ji je Vance hotel prihraniti odgovor, ki ga potem ne bi mogla zagovarjati.

»Kako ste vendar prišli na to misel, da bi bila jaz posodila svoje dragulje Leandru?« je vprašala z rezkim glasom.

Bilo je konec spopada. Nastal je odmor kot nekakšno premirje. Potem smo slišali resnice.

»Dragulje sem morala dati Leandru, ker mi je Benson grozil, da ga bo drugače ogradil policiji in ga dal zapreti, razumete?«

Njene besede so razodevale iskrena in vdana čustva, ki jih je čutila do Pfyfeja.

»In če Benson potem ne bi bil tega storil in bi se tudi samo branil plačati tisti znesek, bi bil dragi tati Leander poskrbel, da bi bil zet zaprt... Leander je tako nepremišljen, tako malo preudaren! Nikdar ne pomisli na posledice, ki jih utegnejo imeti njegova dejanja. Vedno ga moram jaz opozarjati. Toda, to bo zanj lep nauk, o tem sem prepričana.«

Cutil sem, da če bi le kaj moglo biti nauk za Pfyfeja, je bil to gotovo duh požrtvovalnosti tiste ženske.

»Ali veste, zakaj se je Pfyfe preteklo sredo preprijal z gospodom Bensonom v njegovem uradu?« je nato vprašal Vance.

»Vsemu sem bila kriva jaz,« je vzdihnila Banningova. »Blizal se je čas, ko naj bi menica zapadla. Vedela sem, da Leander ni imel na razpolago potrebne vsote denarja, da bi plačal. Pročila sem ga, naj gre k Bensonu in mu da vse, kar ima in naj poskuša dobiti nazaj moje dragulje. Benson pa je to odklonil...«

Vance jo je nekaj trenutkov z obžudovanjem motril, nato pa dejal:

»Ne bi vas rad preveč nadlegoval, kaj je bil prav za prav vzrok, da ste bili jezni na Benson, o čemer ste govorili malo prej.«

»Uganili ste. Nisem ga kar tako brez vzroka sovražila: dan pozneje, ko je dejal Leandru, da mu draguljev ne more vrniti, me je Benson poklical po telefonu — bilo je popoldne — in me povabil, naj pridem naslednji dan k njemu na dom na obed. Povedal mi je, da so moji dragulji tam in mi sporočil, da bi jih morda lahko dobila nazaj. Zdal vidite, kakšen lopov je bil Benson! Telefonsko sem takoj Leandru ter mu

Jabolka lahko tudi kisamo

Letos je Bog posebno blagoslovil naše sadovnjake. Drevesa se kar šibe pod težo sadja. Sadja je dovolj, a sladkorja je malo, in prav to dela veliko preglavic našim pridnim gospodinjam, ker ne morejo kot skrbne čebelnice znesti dovolj hrane za zimo. Vendar poznamo sedaj že mnogo dobrih navodil, kako shraniti in konzervirati sadje za zimo. Najenostavnejši način je pač sušenje jabolk, hrušk in sliv. Ta način je vsekakor tudi najcenejši. Imamo pa še druge, pri nas kaj malo poznane načine konzerviranja sadja brez sladkorja, ki tudi skoraj nič ne stanejo.

Na Češkem, Poljskem, Ruskem in pa sem in tja tudi po naših krajih jabolka kisajo kot n. pr. zelje. V večji sod, ki ga dobro umijemo in osušimo, položimo na dno snažne trtne liste. Nanje naložimo eno vrsto jabolk. Sedaj tudi ob straneh založimo stene s trtnimi listi. Prvo plast jabolk pokrijemo z listi višnje ali trte. Nanjo naložimo drugo vrsto jabolk, potem tretjo in četrto. Sproti pa moramo pokrivati tudi stene z listi, bodisi trte ali višnje. Med posamezne vrste vržemo nekaj semen janeža, koprca, komarika, kimlja itd. pač po okusu kakor si ga želimo. Na četrto vrsto jabolk položimo zopet listje, nato zopet 4 vrste jabolk, med katere natresemo tudi dišavnih semen itd. Kler ni sod poln. Na vrhu zadnje vrste položimo več plasti listja in zalijemo jabolka s slano vodo, ki naj bo mlačna. Na jabolka ozir. na zadnjo plast listja položimo prilagajočo se desko, ki jo obtežimo s kamenjem.

Jabolka se ne skisajo tako hitro kot zelje, kar pa tudi ni potrebno, saj bomo najprej porabili pač ostalo zalogo, ki jo nismo na noben način konzervirali. Čez kakše 4—5 tednov pa so tudi jabolka že kisla in jih lahko rabimo. Dobro ekisana jabolka so skoraj polnoma prozorna, tako da se vidi pečišče kakor skozi motno steklo. Da so okusna, ni treba posebej praviti. Kisla jabolka so tudi drugače kaj primerna za kompote ali pa jih celo postavimo na mizo. Bolnikom tako sadje ne škodi, pač po koristi, ker vsebuje mnogo zdravilnih kislin in vse rudniške snovi kot sveža jabolka.

Navadno je treba tudi jabolka čistiti kot zelje in skrbeti, da je v sodu vedno dovolj

Šport

K že objavljenim nedeljskim rezultatom naj omenimo še naslednje, da bomo tudi mi zabeležili čim točneje vse športne dogodke pretekle nedelje.

DIRKA PO CAMPANII

Med velike športne dogodke preteklo nedelje spada prav gotovo tudi velika kolesarska dirka po Campaniji, katere so se udeležili vsi najboljši italijanski cestni dirkači. Štart in cilj nedeljske dirke je bil v Napoliu. Proga je bila dolga 195 km. Do 20 km pred ciljem sta vodila s precejšnjim naskokom Bevilacqua in Bergamaschi. Tod ju dohiti nevarni Favalli, ki se ju krepko drži in v ostrem finišu tudi zmaga v času 5:37:35. Če preračunamo to na kilometre vidimo, da je vozil zmagovalce povprečno na uro 34.524 km, kar je vsekakor lepa brzina, če pomislimo, da tudi proga ni bila baš najlažja. Na naslednji častni mesti sta se vsedla Bevilacqua in Bergamaschi. V skupni oceni za vojno vožnjo vodi zdaj še vedno Favalli med poklicnimi dirkači, med neodvisnimi pa je še vedno na čelu tabele Toccacelli.

NA NOGOMETNIH IGRIŠČIH

Na italijanskih nogometnih igriščih je bilo tudi preteklo nedelje ves živo. Na sporedu so bile pokalne tekme. Vsi klubi so pokalne tekme vzeli z resne strani, saj so le-te tekme izvrstna priprava za skorajšnji nastop v ostrem prvenstvenem plesu, ki se bo začel prvo oktobrsko nedeljo. 16 parov je nastopilo. Osem nedeljskih zmagovalcev gre v naslednje kolo, kjer jih bo spet polovico odpadlo, tako da bosta na kraju igrali le dve moštvi. In eden od njih si bo potem lastil naslov pokalnega prvaka za letošnje leto. Rezultati nedeljskih tekem pa so bili naslednji: Torino:Anconitana 7:0, Genova:Spezia 5:3, Milano:Padova 5:3, Roma:Bari 3:0, Vicenza:Pro Patria 3:0, Triestina:Fanfulla 3:0, Juventus:Mater 6:1, Bologna:Ambrosiana 2:0, Venezia:Siena 2:1, Udinese:Pescara 2:1, Cremonese:Pisa 1:0, Atalanta:Liguria 3:1, Livorno:Fiorantina 2:0, Novara:Juventina (Palermo) 1:1, Modena:Alessandria 2:0 in Lazio:Napoli 2:1.

IN NA TENIŠKIH IGRIŠČIH

V Milanu so v nedeljo končali velik turnir najboljših teniških igralcev. Šlo je za prvenstvo države. Prva in ostala mesta so si najboljši razdelili takole: moški: 1. Romanoni, 2. Del Bello, 3. Cuccelli, 4. Bossi; dame: 1. Bossi, 2. Manfredi in 3. San Donino.

vode. Kisla jabolka se obdržijo v dobri kleti in po skrbnim vodstvom prav do meseca maja. Pri nas imajo ponekod navado, da polagajo med zelje pri kisanju cela ali na krhlje razrezana jabolka. Seveda imajo taka jabolka okus po zelju, zato ne smemo po njih soditi pravilno kisanih jabolk.

Z Gorenjskega

Okrog 2000 kg jabolk so nabrali dečki v St. Vidu nad Ljubljano. Nabirali so jih s 35 vozički od hiše do hiše.

V Mengšu je umrla za vnetjem slepiča uradnica trvdke Kanc Franciška Rabič.

Iz Poljan nad Škofjo Loko poročajo, da domača javna dela napredujejo. Sedaj urejujejo pota, stavbe, bregove Ločivnice in druge. Nameravajo še zgraditi vodovod iz studenca v Hovljah, kjer je dobra in zdrava pitna voda.

V Mednem so rešili iz Save potapljačo se Ivanka Trampuševo.

Z Bleda bodo v prihodnjih dneh pričeli z rednim voznim prometom k vlakom. Vozil bo desetsedežni voz z dvema konjema.

Oddajte bakreni in nikljev drobiž za zimsko pomoč, pod tem naslovom poziva gorenjski tednik, da odda prebivalstvo, ki je pozabilo menjati tak drobiž in ga hrani v vseh mogočih posodah in predelih, da celo v denarnicah se še najdejo različni kovanci, vse to v nov namenu, da bo služil sili, ki varuje končno zmago.

Za inozemske delavce bodo v Nemčiji posebni nemški učni tečaji.

Sai quando si chiude la Lotteria?

Ali veš
kaj se zaključuje
loterija?

La vendita dei biglietti della Lotteria di Merano si chiude irrevocabilmente domenica 27 a mezzanotte. Non attendere proroghe né rinvii, perché non ve ne saranno, essendo l'estrazione dei premi collegata col Gran Premio di Merano che si corre a data fissa l'11 ottobre. Affrettati quindi a comperare qualche biglietto se non vuoi rimanere escluso dall'imminente distribuzione dei milioni. Con 12 lire puoi fare la tua felicità per tutta la vita.

Prodaja srečk Loterije di Merano se zaključuje nepreklicno v nedeljo 27. o polnoči. Ne pričakuj odlašanj in odgoditev, kajti jih gotovo ne bo ker je žrebanje združeno z Veliko Premijo di Merano, ki se bo dirkala na dan 11. oktobra. Pozuri se torej kupiti kakšno srečko: ako nočeš ostati izključen od bližnjega razdeljevanja milijonov. Z 12 lirami si lahko napraviš srečo za vse življenje.

Loterija di Merano podari milijon onemu, ki kupi srečko za 12 lir do 27. septembra o polnoči.

Per l'acquisto dei biglietti rivolgersi all'Intendenza di Finanza, Trieste, rimettendo L. 12- per ogni biglietto più le spese postali.

Srečke lahko kupite pri: Intendenza di Finanza, Trieste, s tem, da nakažete tjakaj L. 12- za vsako srečko in poštne stroške.

vse povedala in on mi je odgovoril, da pride naslednji dan zjutraj v New York. Prišel je se je okrog devetih. V časopisu sva brala, da je bil tisto noč umorjen Benson.

Vance je dolgo časa molčal. Potem je vstal in se gospej zahvalil.

»Dali ste nam veliko pomoč. Gospod Markham je prijatelj majorja Benson, in ker imamo v rokah nakazilo in pismo izjavo, ki jo je dal gospod Pfyfe, bom prosil gospoda Markhama, naj zastavi svoj vpliv pri majorju, da mi dovoli čimprej uničiti te listine.«

XVIII. poglavje.

Priznanje.

Sreda, 19. junija ob 19.

Čim smo stopili iz hiše, je Markham dejal:

»Toda, za božjo voljo, kako si vendar vedel, da je ta ženska dala svoje dragulje, da bi pomagala Pfyfeju?«

»K temu je pripomogel samo moj način preiskovanja, nič drugega,« je odgovoril Vance. »Kakor sem ti že povedal, Benson res ni bil velikodušen in dobrosrčen človek, tak, da bi bil sposoben posoditi denar, ne da bi zahteval zanesljivo jamstvo, da ga bo dobil nazaj. Tisti zapravljivci Pfyfe ni imel toliko veljave pri njem, da bi mu Benson kar tako dal deset tisoč dolarjev. Če bi jo imel, ne bi bil ponaredil podpisa na nakazilu. Nekdo mu je torej tisto poročilo le moral posoditi. In kdo bi mogel imeti toliko zaupanja, da bi se odločil, posoditi mu svoje lastne dragulje, če ne kakšna čustvena ženska, ki ni videla njegovih velikih grehov?...

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 22. septembra: Tomaž Vil.
Sreda, 23. septembra: Tekla, dev. muč.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyr-
seva cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4;
mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Vpisovanje za II. dekleško ljudsko šolo (li-
ceji) bo v zavodu Notre Dame na Marmontovi ce-
sti št. 23 in sicer: za nove učenke za I. razred
28 in 29. septembra, za vse ostale razrede in
otroški vrtec pa 30. septembra, vsakokrat od 8
do 12. Zdravniški pregled novoprijetih učenk bo
29. sept. ob pol 12. — 30. sept. je vpisovanje tudi
v otroški vrtec pri ss. frančiškankah na Mirju.

Pianistki Marta Bizjak-Valjalo in Silva Hra-
šovec priredita v ponedeljek, 28. t. m. pod okri-
ljem Glasbene Matice koncert na dveh klavir-
jih, na katerih bosta izvajali povsem nov spor-
ed. Obe pianistki intenzivno gojita igro na
dveh klavirjih, imata srečo v sestavljanju za-
nimivih in pestrih koncertnih sporedov, zato
tudi vedno umetniški uspeh. Koncert bo v mali
filharmonični dvorani. Začetek ob pol 7 zvečer.
Podrobnosti sledijo.

Sprejemni izpit za I. gim. razred bodo dela-
le učenke, ki so vložile prošnjo na I. ženski real-
ni gimnaziji, v petek, 25. sept. in v soboto 26.
septembra, in sicer v Lichtenurnovem zavodu,
ne v umobolnici, kakor je bilo prvotno določe-
no. Začetek vsakikrat ob 8. Učenke naj prinese-
s seboj pisalo in risalno orodje, razen papirja.
— Ravnateljstvo.

Sprejemni simfonični koncert, ki bo v pro-
slavo 150 letnice rojstva slavnega opernega skla-
datelja Gioachina Rossinija: 1. Stabat mater,
predigra k oratoriju; 2. Viliem Tell; 3. Kradli-
va sraka; 4. Obleganje Korinta; 5. Italijanka v
Algiru; 6. Semiramida. Vse predigre k istoim-
skim operam slavnega skladatelja. Ta dela bo
izvajal simfonični orkester, ki je sestavljen iz
članov opernega in radijskega orkestra. Umet-
niško vodstvo koncerta je v rokah našega pri-
znanelega dirigenta Draga Marija Štana, Kon-
cert se bo vršil v petek, dne 25. t. m. ob pol 7
zvečer v opernem gledališču, na kar se prav
posebno opozarjamo. Vstopnice so od danes
naprej v predprodaji pri dnevnih prodajih v operi.

Živilske nakaznice za oktober so uslužben-
ci mestnega preskrbovalnega urada pričeli raz-
našati včerajšnji ponedeljek. Začeli so z ulicami
z začetno črko A ter bodo po abecedi razdelje-
vali, da nazadnje pridejo na vrsto ulice in ceste
z začetnico Z. Zato naj imajo stranke priprav-
ljen denar in tudi glave živilskih nakaznic za
ljudje, ne pa za september. Da ne bo zamud pri
raznašanju, naj ljudje čakajo doma, prav tako
pa naj ne puščajo vročevalcev po nepotrebnem
čakati. Posebno stanovalce po vilah prosimo,
naj upoštevajo, da jih je težko priključiti, ker
so vrata zaklenjena ter zvonci večkrat ne de-
lujejo. Dostavljali nimajo časa, da bi čakali
ali po večkrat iskali stranke, temveč morajo
karte vrniti uradu ter bodo morale stranke sa-
me priti ponje v mestni preskrbovalni urad
še po preteku 5 dni, odkar so bili raznašalci
v tisti ulici. Ta mesec so priložene tudi nakaz-
nice za krompir. Tudi za vsako nakaznico za
krompir je treba takoj odšteti 30 stotink kot
za vsako drugo živilsko nakaznico razen za na-
kaznico za sladkorni dodatek, ki velja samo 10
stotink. Znova prosimo, naj ljudje imajo pri-
pravljen denar in glave avgustovih živilskih
nakaznic, zlasti naj pa upoštevajo, kako mnogo
dela je z raznašanjem tako ogromnega števila
živilskih nakaznic ter naj zato pomagajo s tem,
da bodo doma, nikakor naj pa dela ne ovirajo.

Trgovci in peke opominja mestni preskrbo-
valni urad, da se niso oddali hišnemu gospodarju ali
hišniku. Ker je pa treba čimprej zbrati vse po-
datke, da se lahko prične z dodelitvami kuriva
strankam, opozarja mestni preskrbovalni urad, da
so dobili mestni uslužbenec nalog, naj nikamor ne
hodi po dvakrat po prijave ter naj ne čakajo
nanje, temveč naj vzamejo samo one, ki so že
pripravljene pri hišnem gospodarju ali hišniku.
Stranke naj si same pripišejo vse posledice, če
ne bodo o pravem času oddale prijavo, koliko
imajo in koliko še potrebujejo kuriva.

Ljubljansko gledališče

Drama:

22. sept., torek, ob 17.30: »Učiteljica«. Izven.
Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera:

23. sept., sreda, ob 17: »Baletni večer«. Izven.
Znižane cene od 15 lir navzdol.

25. sept., petek, ob 18.30: »Rossinijev festival.
Izven.

26. sept., sobota, ob 17: »Sevski hrivec«. Izven.

Zdravnik gre s križem svet

V. HEISER

103

Ti so začeli z raznimi poskusi in
ni bilo dolgo, ko so začeli izdelovati
dvoje umetnih zdravil: plasmokino in
atebrin. Jasnje je kajpak, da se niso
povsem zadovoljni s temi uspehi, ker
se niso poskušali, da bi si za prodajo
pridobili svetovni trg. V nekem po-
gledu pa sta plasmokin in atebriin še
bolj izdatna kakor kinin, zlasti v
hujših primerih malarije. Toda mno-
ga zdravila, ki se zdijo po prvih sku-
šnjah imenitna, imajo čisto slabe dru-
gotne vplive na človeško telo. Dokler
ne bodo vsi učinki novih zdravil za-
neeljavno znani, bi jih smel bolnikom
dajati samo zdravnik. Kinin pa lahko
uživa vsakdo in tudi če bi ga kateri
vzel slučajno malo preko mere, bi ne
bilo hujšega ko to, da bi za nekaj
časa oglušel.

Do nedavnega so sodili, da je kinin
pravo določeno zdravilo proti malariji,
češ da takoj uničuje zajedalske klice.
Poznejše raziskave pa so dognale, da
je bila ta sodba prenapetost. Seveda
pa to ne pomeni, da kinin ne bi bil
neobhodno sredstvo v boju zoper ma-
larijo.

Kinin ni niti zaščitno sredstvo. Do-
sledje se niso našli snovi, ki bi se zaje-
dalcev v vsaki razvojni dobi in v
vsaki obliki takoj lotila in jih uniče-
vala. Res je sicer, da bolnik ne dobi
napadov, dokler jemlje kinin, a zaje-
dalci ostanejo in skriti preživijo, kdaj
se bo — in to se prečesto dogaja —

bolnik naveličal dolgega in sitnega
zdravljenja ter ga za dalj časa pre-
kinil.

»Rimska mrzlica je zvesta določe-
nim postavam. Kadar se koga loti, ga
vse življenje več ne zapusti.«

Te obupne besede je zapisal Peter
Damijan v ostijski škofiji, ki jo je
zajela malarija. Res je, da se mala-
rija po enem, dveh ali več letih lahko
ponovi. Zajedalci se vgnezdijo v naj-
bolj skrite kotičke človeškega telesa,
kakor na primer v vranico ali v kostni
mozeg. Pri malariji je najbolj čudno
to, da na pogled ozdravljen človek
spet zboli, kadar pride v mrzleje
kraje. Hkrati pa je tudi res, da je to-
liko večje upanje pravega in temelji-
tega zdravljenja, čim bolj mrzlo je
podnebje.

Že dolgo časa je bilo znano, da ima
voda pri širjenju boleznih veliko vlogo,
a do konca 19. stoletja ni mogel nihče
podati prave razlage o vzročni zvezi.
Tedaj je Sir Patrick Manson, ki se je
po svojih uspešnih odkritjih že bolj
zanimal za raziskavo glede prenašanja
bolezni po žuželkah in mrčesu, prego-
voril svojega bivšega učenca majorja
Ronalda Rossa, naj bi se lotil raznih
poskusov s komarji. Mnogi taki po-
skusi niso rodili nobenih uspehov, a
vselej je Manson Rossu poslal kako
božljivo pismo ter mu nasvetoval nove
poti, po katerih naj bi skušal rešiti
skrivnost o prenosu malarije.

Poznamo stotine vrst komarjev, ki
jih lahko razdelimo v dve veliki sku-
pini: culex in anopheles. O njihovih
življenjskih navadah pa je bilo tedaj
še mnogo neznanega. Le toliko so ve-
deli, da je samec docela neškodljiv,
ker se preživlja na rastlinah in sade-
žih, samica pa da piči. Ross se je seve-
da najprej pobavil z vrsto culex, ker
je od toliko drugih najbolj običajna
in najbolj nadležna zaradi velikega šte-
vila, sitnega brenčanja in pa pekočih
pikov.

Po dolgem delu se je Rossu končno
l. 1897 posrečilo, da je v komarju vr-
ste anopheles s pikčastimi krili odkril
ravno tako celico, kakršno je Francoz
Laveran l. 1880 v Alžiru našel v krvi
neke osebe, ki je zbolela za malarijo.

Ob tej priliki bo prav, da omenimo,
da so po Mansonovi domnevi mislili,
da se zajedalske žive nitke razširjajo
po vodi, potem ko so jo okužili ko-
marji, ki so poprej pili ljudi, oku-
žene po živih nitkah. Prenos zajedal-
skih nitk po komarjevem pikju je bil
jasen šele tedaj, ko je l. 1889 Amerika-
nec dr. Teobald Smith dokazal, da je
mrzlico goveje živine povzročil klopot
ugriz. L. 1894 in 1895 je Bruce dokazal,
da živinsko vročinsko kugo povzroča
neka muha vrste tse-tse. Vsa ta od-
kritja so pomagala pojasniti vse potek
v prenašanju malarije.

Samica vrste anopheles se da v sploš-
nem razpoznati po črnih pikicah, ki
jih ima na krilih, česar drugi komarji
nimajo, ter po tem, da drži glavo čisto
navzdol, kadar se pripravlja, da bo
srkala kri. Ta komarjeva samica ima
veliko število sovražnikov, ki ji stre-
žejo po življenju. Celó veter in močno
sonce jo ogražata. Njeno življenje je

prav kratko, saj traja le mesec dni;
kakor dolgo pa živi, skuša priti do
obilne krvne pojedinke vsako drugo ali
tretjo noč. Njen pik ne povzroča po-
sebnih oteklina in tudi srbež ni bog ve
kako hud. Nekateri niti ne čutijo, da
jih je komar picil. A za malarijo za-
dostuje že en sam pik.

Bolezen pa more prenašati le ko-
mar, ki je poprej srkal z malaričnimi
klicami okuženo kri. Leta in leta so se
veščaki trudili, da bi natanko preučili
ves zamotan in nerazumljiv življenj-
ski potek drobenega živalskega orga-
nizma, ki nosi ime plasmodij. Še dan-
es je v vsej zadevi mnogo nejasnega.
Edino kar vemo, je to, da kadar ko-
mar človeka piči, spušča s slino vred
določeno število na enem koncu pri-
šiljenih, drobnih paličicam podobnih
živih klic, tako imenovanih sporozoitov,
v rano. Te živi pridejo v krvni obtok
in v njem plavajo z gibčnimi valovitimi
kretanjami. Potem pa za osem ali
devet dni docela izginejo iz krvnega
obtoka. Čeprav so napravili že mnogo
krvniških preiskav, nikomur se še ni po-
srečilo, da bi jih tedaj iztaknil in se
danes ne vemo, kaj se v tej kratki dobi
z njimi dogaja. Ko se pa spet pojavijo,
imajo docela spremenjeno obliko. Zdaj
se namreč prikažejo v notranjosti rde-
čih krvnih teles v obliki drobnih
oborčkov, ki pa so še mnogo manjši
od prvotnih drobnih paličic in jih
imenujejo shizonti ali trofoziti. Ti se
po številu in po velikosti močno raz-
rastejo ter se razlikujejo po spolni ali
nespolni obliki. Vsaka celica se posled-
nje vrste se po preteku določene ča-
sovine dobe razcepi na štirinajst delov,
v hipu razcepitve pa izloča strupe. Od
toda napadi v rednih časovnih presle-
dkih, ko bolnika začne mučiti huda
mrzlica.

Žive nespolne oblike ali gametociti
krožijo po krvnem obtoku, ne da bi
povzročali kaj škoda, toda če samica
določene vrste anopheles posrka ne-
koliko te krvi, tedaj se začneja spolno
življenje in prava razploditev plasmo-
dija. V komarju se ženska celica živi
oplođi, na kar se podaljša ter predre
komarjevo želodčno steno. Kmalu nato
se obesi na vnanji črevesni plati v
trebušni votlini. Tu se razvne v obli-
ki majhnega tura, dokler se ne razpoči
in raztrosi veliko število sporozoitov.
Ti se potem razležejo po vsem komar-
jevem telesu, nekateri pa končno go-
tovito dospojo do žlez slinavk. Komar
jih naposled po svoji slini vcepi člo-
veku v rano, kadar ga piči in mu srka
kri. Vsa razploditvena doba traja ne-
kako dvanajst dni in med tem časom
se človek ne more okužiti. Komar, ki
nudi plasmodijem zavetje, da se lahko
v njem razvijejo, ne trpi nobene škode.

Malarija je doma tostrani in onstran
zemeljskega ravnikarja ter čisto zajame
velika ozemlja; zahteva visoko ceno
mnogih dragocenih človeških življenj
in povzroča veliko gospodarsko izgubo.
Močno je razširjena tudi v nekaterih
delih z zmernim podnebjem, a ne na-
stopa več tako pogosto in s tolikšno
silo. Ubogo staro Afriko, od koder se
je s trgovino s sužnji zaneslo toliko
bolezni, so — kakor vedno — imeli
tudi za zibelko malarije. Toda glavna
kotišča so v Aziji. V Indiji zahteva
malarija največ žrtve; sodijo, da za to
bolezni trpi polovica njenih 350 mi-
lijonov prebivalcev in da vsako leto
umre en milijon. To so strahotne šte-
vilke.

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento.

Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 Febbraio 1943.

Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e ai sotto-
scrittori viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonché il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in
corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante
estrazioni semestrali.Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla
Banca d'Italia:Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale
Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro
— Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federa-
zione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie
Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia —
Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco
Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assi-
curazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni
Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda
— Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D.
& CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano
Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del
Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banco
Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano —
Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona —
Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca
Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Coope-
rativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Resp. e Prestiti
per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di
Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 4% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI

Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila.

Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943.

Sprejeti so kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov 15. februarja 1943, se isti sprejemajo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za
vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 35% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom
izročnim v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda
Banca d'Italia:Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale
Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro
— Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federa-
zione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie
Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia —
Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco
Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assi-
curazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni
Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda
— Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D.
& CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano
Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del
Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banco
Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano —
Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona —
Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca
Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Coope-
rativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Resp. e Prestiti
per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so
člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

Pomembna izjava madžarskega generala viteza Jánya o nalogah sodobnih višjih poveljnikov, o Sovjetih in njihovem pomanjkljivem orožju ter o položaju na vzhodnem bojišču

Madžarski armadni general vitez Gustav Jány se je te dni z letalom vrnil v domovino z vzhodnega bojišča, kjer je bil v prvih bojnih vrstah ranjen. Preden je odletel iz Rusije, je v glavnem stanu madžarske vojske sprejel vojne dopisnike ter jim podal izjavo, v kateri jim je v obliki odgovorov na razna vprašanja povedal dokaj zanimivega ne samo o sedanjem položaju na vzhodnem bojišču, predosem na tistem odseku, kjer se bore madžarske čete, pač pa tudi o nalogah, ki jih sodobni način vojskovanja nalaga poveljnikom še o dosti večji meri, kakor pa navadnim vojakom. Poročila dopisnikov, ki so na vzhodnem bojišču govorili tedaj z generalom vitezom Gustavom Jányjem, so zdaj tudi že prispela v uredništvo raznih nemških in madžarskih časopisov in iz njih posnemamo naslednje:

Na vrtu poslopja, kjer ima zdaj svoj stan madžarsko poveljstvo št. 2, je sprejel general vitez Jány zastopnike časopisja in jim nadvse prijazno odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih stali. Najprej je pripomnil, da ga rana, ki jo je bil pred kratkim dobil na bojišču, prav nič ne moti, da ne bi izpolnil svojih dolžnosti, potem pa je na vprašanje:

»Kaj mora v sodobni vojni celo armadni poveljnik biti v prvi bojni črti med svojimi vojakji?« — odgovoril:

»Iz različnih vzrokov. Kjer se nekaj pripravlja, si človek lahko ustvari najbolj natančno sliko o položaju tedaj, če je sam v prednjih vrstah in se potem odloči za gotovo povelja na podlagi vtisov, ki jih je sam osebno dobil. Bojni načrti se pravilno izvedejo lahko samo tedaj, če višji poveljnik na bojišču samem lahko govori s čim številnejšimi svojimi podrejenimi poveljniki in z navadnimi vojakji.

Če bi šlo za takšne cilje, da bi mi morali na primer braniti Karpate — je dejal vitez Jány — potem bi bila naloga vsakemu Madžaru takoj jasna. O daljnosežnejših ciljih sedanje vojne pa skušam s čim več svojimi tovariši osebno razpravljati. Včasih mora armadni poveljnik koga pohvaliti, včasih grajati. Govorjena beseda pa je pri tem mnogo bolj živa, kakor pa napisana, kajti to, kar je napisanega vojak in nižji poveljnik navadno vzame na znanje kot povelje. Junaška smrt namestnika državnega predsednika je vsakemu mojemu tovarišu pokazala, da ne žrtvuje svojega življenja za skupnost samo navadni vojak, ki se zaveda svoje dolžnosti, pač pa tudi človek, ki je prvi za državnim predsednikom. Spričo tega mora vsak višji poveljnik v sodobni vojni iti sam osebno v prve boje vrste, da se prvi sam prepriča na lastne oči, kako so njegovi podrejeni izpolnili povelja, drugič pa zato, da s svojo navzočnostjo dokaže, da ne pošilja v boj samo svojih čet, temveč da je pripravljen tudi sam dati svoje življenje za domovino.

»Kako vendar, ekselencia, najdete kljub številnim drugim nalogam še vedno toliko časa, da si vedno znova sami ogledate bojišče?« — so ga dalje vprašali časnikarji. Vitez Jány jim je odgovoril:

»Sodobni vojskovodja se mora posluževati tudi sodobnih prometnih sredstev. — S svojo »Štorkljo« lahko v razmeroma kratkem času obiščem kateri koli kraj na odseku, kjer se vojskuje madžarska vojska. — Prednost moje »Štorklje« je v tem, da ne potrebuje kakšnega bogve kako pripravnega mesta za pristajanje. Lepo je sicer podeljevati odlikovanja, še lepše pa je morda, če more človek človeku na bojišču, včasih celo v prvi bojni črti, sam izreči priznanje. Poleg tega pa je mogoče prav z letala najbolj pregledati bojišče: kjer se bijejo lastni vojakji. Avtomobil je navezan na ozko cesto in pogled z nje ne sega tako daleč, kakor bi človek včasih želel. Iz »Štorklje« pa je mogoče natančno pregledati obširnejše področje. Človek tako lahko vidi, kaj je najbolj priporočljivo ukreniti in kaj sme zahtevati od tega ali onega oddelka, ki se udeležuje bojev.

Tretje časnikarsko vprašanje je bilo naslednje:

»Kakšen se vam zdi sedanji madžarski vojak, ki se bori proti boljševizmu, v primeri s tistim v prejšnji svetovni vojni?«

»Dovolite mi tole primerko« — je odvrnil general: »Predstavljajte si turanskega jezdeca lokostrelca na eni ter huzarja, oboroženega s karabinko, na drugi strani. V prejšnji svetovni vojni je bilo orožje dosti preprostejše, poleg

tega pa imamo mi danes številne vrste orožja, kakršnega tedaj človek sploh še ni poznal, ali ki je bilo tako rekoč še v povojih. Sedanji vojak je spričo orožja, kakršnega ima danes, živčno trdnjši, kakor pa je bil vojak iz prejšnje svetovne vojne. Kar pa zadeva učinkovitost orožja, se je tudi vojak prejšnje svetovne vojne kakor današnji privadil sovražnikovega ognja. V svojo tolažbo lahko rečemo tudi to, da vsaka krogla ne zadene.

»Ali je kakšna razlika v vedenju in nastopanju mestnega in podeželskega prebivalstva nasproti sovražniku?« — se je glasilo nadaljnje vprašanje.

General je iznajdljivemu časnikarju odgovoril takole:

»Ljudje z dežele se dosti lažje živijo v položaju, v katerem se znajdejo. Mesta niso tako trdna, pomagajo pa si s svojo spretnostjo, s katero znajo premagovati težave. Razpoloženje madžarskega podeželana se giblje vedno na enaki ravni, dočim se mesta nagibajo k skrajnostim, to se pravi: včasih jim nenadno upade pogum, drugič pa so spet nadvse korajžni in navdušeni za to in ono.

»Kaj pa na podlagi skušenj iz dosedanjih bojev mislite, ekselencia, o sovjetskem vojakju in njegovem vodstvu?«

»Sovjetski vojak ima za seboj trdo šolo. Že od svoje mladosti sem uživa vojaško vzgojo. S pomočjo raznih preprostih sredstev se učim v osmih letih ljudske šole spoznavati razne vrste orožja in razstreliva ter njih kemično sestavo. Lahko celo rečemo, da je vsak sovjetski državljani po končani ljudski šoli že vojak, ki je podkovan v vseh glavnih vojaških stvarih. Sovjetski vojak neverjetno malo zahteva. Njemu je vseeno, če je dobro ali slabo oblečen, če mu dajejo dobro ali slabo hrano, prav tako pa je zanj tudi vse eno, kje bo moral spati. Spričo njegove duševne neobčutljivosti se mu zdi tudi čisto naravno, če njegovega tovariša zadene krogla, ali če se mu pripeti kakšna druga nesreča. Ima instinkt preprostega človeka. Zna se sijajno prilagoditi svoji okolici tako dobro, kakor se zlepa ne posreči morda kakšnemu drugemu, bolj izobraženemu vojakju. On lahko mirno leži dneve in dneve na kakšnem močvirnatem ali drugačnem divjem svetu in potrpežljivo čaka, kakšne namene imajo z njim.

Vsak poveljnik ve, da ga čaka smrt, če se po njegovi krivdi ponesreči kak nastop. Zato brezobzirno kaznuje tudi on svoje podrejene s smrtjo, če ne izpolnijo njegovih povelj tako, kakor od njih pričakuje.

Pri vseh bojih nastopijo najprej izbrane sovjetske čete, in šele tem slede trume drugih sovražnikovih oddelkov. Sovjetsko topništvo je številčno šibkejšo, kakor pa bi moralo biti za sodoben način vojskovanja. Zato pa Sovjeti razpolagajo z velikim številom takšnega orožja za metanje min in granat, ki ga je lažje izdelovati in je izdelovanje tudi cenejše. Na splošno se lahko reče, da je poceni narejeno orožje znamenje, kakšno je sovjetsko orožje. Tudi tako imenovane »Stalinove orgle« niso nič posebnega. Njih izdelovanje malo stane, njih učinek pa je bolj moralnega kakor pa kakšnega vojaškega pomena.

O sovjetskem vojaškem vodstvu

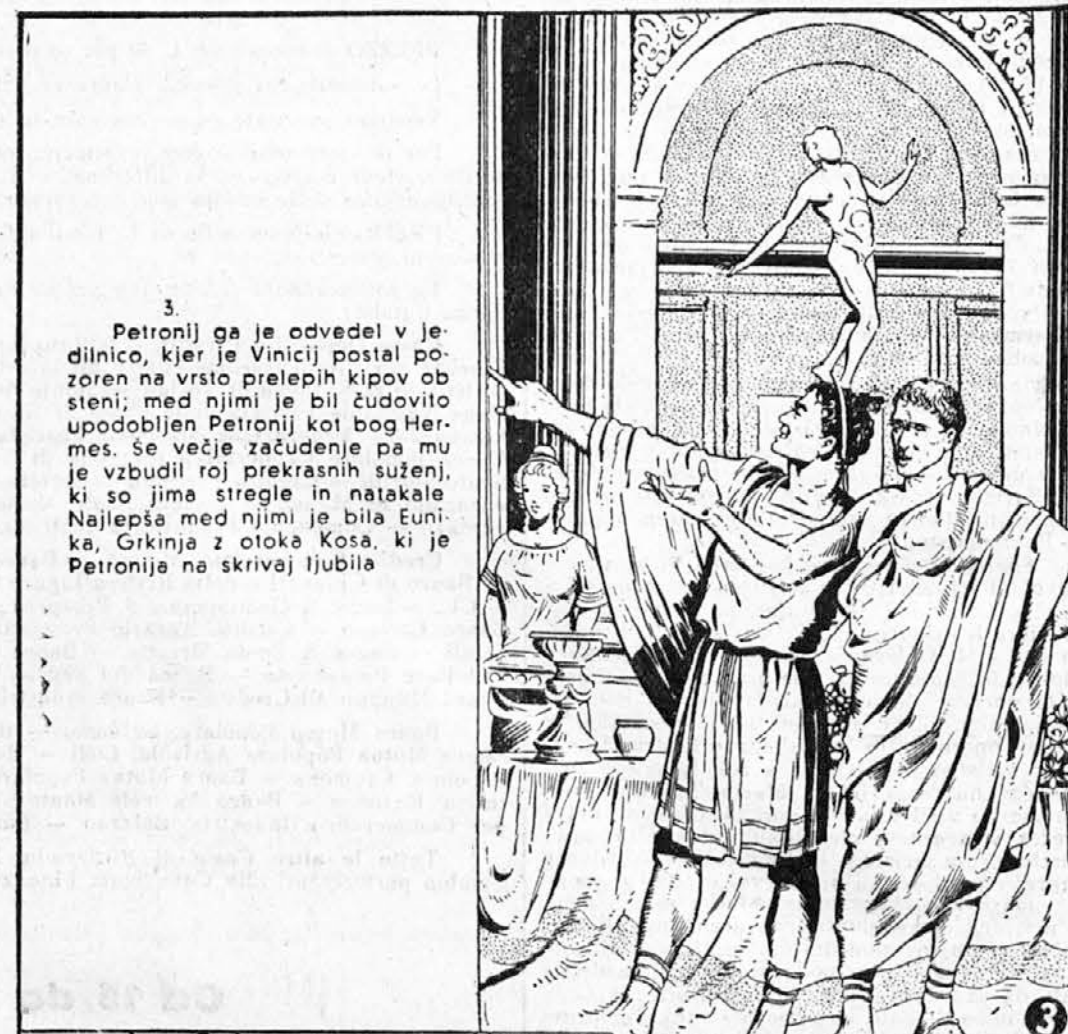
pa je vitez Jány dejal: »Spričo tega, kako so se boji odigrali zadnje tedne, lahko rečem le, da je sovjetsko vodstvo poslalo na razne odseke v boj ogromne množice vojaštva. Najverjetneje je, da mu za osredotočenje sil na gotovo mesto manjka potrebnih prevoznih sredstev. Vendar pa obstoji tudi možnost, da je sovjetsko vojaško vodstvo zato tipalo s trdovratnimi ponovnimi napadi po vsem vzhodnem bojišču, da bi ugotovilo, kje je odpor najmanjši in da bi potem tja udarilo s tistimi svojimi silami, s katerimi se razpolaga.

O splošnem vojaškem položaju

na vzhodnem bojišču je general povedal naslednje: »Mislim, da lahko danes mirno ugotovimo, da se nam je končnoveljavno posrečilo, postaviti trden zid, preko katerega sovražnik ne bo mogel. Pobuda je tudi na bojiščnem odseku, kjer divjajo zagrizeni boji, slej ko prej v rokah madžarskih čet. Oddelki, ki so prestali ognjeni krst in ki imajo za seboj dvomesečne skušenj, se danes seveda znatno bolje bore, kakor pa v času svojih prvih nastopov. Na našem odseku so vprav zdaj v teku novi boji in naše oborožene sile so že onstran Dona ter kažejo

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

3.
Petronij ga je odvedel v je-dilnico, kjer je Vinicij postal po-zoren na vrsto prelepih kipov ob steni; med njimi je bil čudovito upodobljen Petronij kot bog Her-mes. Še večje začudenje pa mu je vzbudil roj prekrasnih suženj, ki so jima stregle in natakale. Najlejša med njimi je bila Euni-ka, Grkinja z otoka Kosa, ki je Petronija na skrivaj ljubila

4.
Ko sta bila sama za mizo, je Vinicij povedal, da ga je nezgo-da privedla v hišo Aula Plauci-ja, kjer je spoznal Ligijo, hčerko kralja barbarskih Ligijcev, ki so jo rimske vojske privedle v Rim. »Ko sem jo videl v žarkih jutranjega sonca pri vedometu, sem se zaljubil vanjo do blaznosti. Zdaj te prosim, da bi mi pomagal in spregovoril zame pri Plauciju.« Petronij mu je obljubil.

vestransko zadovoljive uspehe. — Zajeli smo znatne količine orožja in drugih vojaških reči, medtem ko so sovjetske izgube, predvsem človeške žrtve, izredno velike. Kakor so povedali ujetniki, mora sovražnik cele polke, ki smo jih mi uničili, nadomestiti z novimi.

Nikolaus Zsolnay.

Z gobami najbolj oblago-darjeni kraj v Evropi

Največje evropsko tovarno za pre-delovanje gob je ustanovil Italijan

V Nemčiji imajo kraj, ki so mu dali ime »raj gob«. Res baie nikjer na svetu ne zraste

toliko nairaznovrstnejših gob, kakor vprav v pokrajini Tüchel blizu Gdanska. Četrtnina vseh gob, kar jih ima Nemčija, zraste tu. Pred petnajstimi leti so tam postavili največje evropsko tovarno za predelavo in konzerviranje gob. Zanimivo pa je pri tem, da ustanovitelj in ravnatelj tega podjetja ni Nemec ali morda Poljak, pač pa Italijan. V tovarni je zaposlenih 250 ljudi. Njih posel je v glavnem ta, da gobe suše, jih dejavjo v škatle in na ta način konzervirajo.

Pred vojno so gobe v veliki meri tudi izvažali, zlasti v Švico, Italijo in celo Južno Ameriko. Danes pa skoraj vse gobe, sveže, posušene ali drugače konzervirane, porabijo za domačo potrebo. Lansko leto so v omenjeni največji tovarni evropski tovarni dali v škatle nad 50-tisoč kilogramov gob. Velika večina tega živila je zdaj namenjena vojski. V času nabiranja gob so predelali v tovarni v Gdanku vsak dan 200 metrskih stotov gob!

SELMA LAGERLOEF:

102

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Ob teh besedah je rahla rdečica pobarvala Karlinina blede lica, toda dokončala je svoje poročilo, ne da bi pri tem izustila eno samo pikro ali žaljivo besedo. Izjavila je le, da je njeno trdno prepričanje, da se gospa polkovnikova po prelomu s Karlom Arturjem ne bo nikoli več popravila. Vprašala je Theo, ali se ji morebiti ne bi zdelo presenetljivo, če bo imel Karl Artur smrt svoje matere na vesti?

Gospa Sundlerjeva je zelo lepo in spoštljivo odvrnila, da je prepričana, da bo že Bog držal svojo roko v zaščito matere in njenega sina. Verjame, da je to pač namen božje previdnosti, da bi gospo Ekenstedt privedla k resnejšemu krščanstvu.

Karlina je mislila, da zopet vidi pred seboj mrliško blede obraz z grozečim izrazom in se bala, da bo gospo Beato po tej poti težko pripraviti do večjega strahu božjega. Toda vzdržala se je sleherne neupredvidne izjave in rekla le, da je edini namen njene obiska, da bi jo prosila, naj svoj vpliv na Karla Arturja uporabi za to, da bi prišlo do pomirjenja med materjo in sinom.

Tedaj pa je postalo govorjenje gospe Sundlerjeve še bolj mehko, še bolj priljubljeno in še bolj sladko kakor poprej. Res, ima sicer nekaj vpliva na Karla Arturja, toda če gre za kaj važnejšega, potem si ga ne upa uveljaviti. Potem mora pač sam storiti svoje sklepe.

»Noče,« si je mislila Karlina. »Tako je,« kakor sem si mislila. Zaman bi bilo. Zastonj bi bilo trkati na njeno sočutje. Ničesar ne stori brez primerne protiusluge.

Dvignila se je z istim samoovladovanjem, ki ga je kazala ves ta čas, rekla nad vse vljudno svoj »Zbogom« in stopila k vr-

tom. Gospa Sundler jo je spremlila, medtem pa živahno pretehtala v mislih, kakšno odgovornost ji nalaga sreča, da uživa zaupanje Karla Arturja.

Ko je Karlina že položila roko na kljuko, se je obrnila in pogledala po sobi.

»Pa imas zares nad vse prijetno sobo,« je rekla. »Ne čudi me, da Karlu Arturju tako zelo ugaja.«

Gospa Sundlerjeva je bila tiha. Ni vedela, kam Karlina meri.

»Čisto dobro si lahko predstavljam, kako je pri vas zvečer,« je nadaljevala Karlina. »Tvoj mož sedi pri klavirju, ti zraven njega in poješ, Karl Artur pa sedi na enem izmed teh lepih naslanjačev ter posluša.«

»Da,« je rekla gospa Sundlerjeva, »se zmerom v negotovosti, kam to govorjenje čika. Res, čudovito lepo je, prav tako, kakor si povedala.«

»Znabiti pa tudi Karl Artur od časa do časa kaj prispeva k zabavi,« je menila Karlina. »Prebere vama kakšno pesem ali pa vama pripoveduje o malem sivem župnišču, ki si ga želi.«

»O, ja,« je vzklila gospa Sundler, »oba, jaz in moj mož, sta zelo srečna, kadar Karl Artur najin skromni dom počasti s svojim obiskom.«

»Če ne bo prišlo kaj vmes, potem utegne ta sreča trajati še mnoga leta,« je nadaljevala Karlina. »Gotovo Karl Artur ne bo še tako kmalu poročil svojega dekleta iz Dalarna. V prošnji se mu bo gotovo zdelo preveč samotarsko in v takšnem položaju bo pač rajši prijetno zatočeno.«

Gospa Sundler je onemela. Bila je ena sama pozornost in eno samo ubo. Jasno ji je bilo, da ima Karlina s svojimi izjavami gotov namen, toda uganiti ga le ni mogla.

»Če bi jaz ostala v prošnji,« je rekla Karlina, »bi ga utegnili morebiti sem ter tja ob prostem času malec razvedriti. Sicer dobro vem, da me nič več ne ljubi, toda zavoljo tega vendar ni treba, da bi živela kot pes in mačka. Tako bi mu na primer lahko pomagala, da bi uredil svoje otroško začetke. Če se mora človek dnevno srečavati, se rode številne skupne koristi.«

»Da, naravno! Pa res misliš zapustiti prošnjo?«

»Zatrdno tega še ne morem reči. Saj veš, da sem mislila na to, da bi poročila Schagerstroema.«

Tedaj je prijazno pokimala v slovo in odprla vrata, da bi zares odšla.

Ko pa je bila v veži, je morala gotovo opaziti, da se je ena od njenih spenk na čevlji odlepila. Pripomnila se je in jo zopet zapela. Zaradi varnosti je prav tako še enkrat pritrdila tudi ostale.

»Dati ji moram časa, da bo vso stvar premislila,« si je mislila. »Če ga resnično ljubi, potem bi me ne pustila oditi, če ga pa ne ljubi...«

Ko je bila še sklonjena nad svojimi čevlji, je prišla v vežo gospa Sundlerjeva.

»Ljuba Karlina,« je dejala, »ali ne bi hotela še enkrat vstopiti k meni? Sploh nisem pomislila na to, da doslej še nikoli nisi bila v mojem stanovanju. Potem ti pač smem ponuditi čašico jagodnega soka? Ne smeš prej, preden ga nisi poskusila. S tem mi boš izkazala le uslugo.«

Karlina, ki je bila končno v kraju s svojimi zaponkami, je vesela sprejela povabilo. Ne, nič ni imela proti temu, da bi še enkrat vstopila v mikavno sobo in tam nekaj minut počakala, med tem ko je gospa Sundlerjeva skočila v klet in potem prinesla sok.

»Vsekakor Thea ni neumna,« si je mislila mladenka. »To je vendarle tolažba.«

Gospa Sundlerjeva je zelo dolgo ostala zunaj, toda Karlina tega ni jemala kot zlo znamenje. Čakala je mirno in potrpežljivo. V njenih očeh se je blestel pogled, kakor pri ribiču, kadar zagleda ribo, ki začenja hlatasti po nastavljenem trneku.

Čez čas je prišla gostiteljica s sokom in nekaj peciva. Karlina je bila krvavordeč jagodni sok, vzela mali kruhek in ga začela drobiti, med tem pa poslušala opravičevanje gospe Sundlerjeve zavoljo tako dolgega izostanka.

»Kako slijaen kruhek,« je rekla Karlina. »Tega si gotovo naredila po receptu svoje matere. Morala je biti zares prava umetnica v kuhni. Prav gotovo je sijajno zate, da se na kuho tako dobro razumeš. Karl Artur dobiva pri tebi gotovo boljše jed kakor pa v prošnji.«